

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. II. Solvuntur objectiones,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

Christi 77. num. 50. ita enim hic Pontifex ad Ecclesiam Mediolanensem scribit: Nos sane nuptiarum vota non aspernantes accipimus, quibus velamine intersumus.

Eadem traditio constat auctoritate Patrum: Siricius enim Epist. 1. ad Himericum Tarracensem in cap. 4. scribit: sacrilegium committi, cum maritus vivente conjuge ad aliud conjugium transit: Si autem matrimonium Sacramentum non esset, nullum sacrilegium committeret, qui reliqua sua prior uxore, alteri se conjungeret in matrimonium: sacrilegium enim non est quodcumque peccatum, sed tantum illud quod in materia religionis committitur. Innocentius 1. Epist. 9. ad probum, consultus de matrimonio, vivente priori conjuge contracto, respondet: Statuimus fide Catholica suffragante, illud esse conjugium, quod primitus erat gratia fundatum. Ecce quo pacto sanctissimus hic pontifex, matrimonium asserat in gratia fundari. Ambrosius lib. 1. de Abrahamo cap. 7. Cognoscimus veluti praesulem custodemque conjugii esse Deum, qui non patitur alienum thorum pollui, quod qui fecerit, quia peccat in Deum, cuius gratiam solvit, Sacramenti celestis amittit consortium. Leo Papa Epist. 92. quae ad rusticum inscribitur, societatem nuptiarum ita esse institutam affirmat, ut praeter sexuum conjunctionem, haberet in se Christi & Ecclesiae Sacramentum: indeque inferi, mulierem in qua nuptiale mysterium non fuit, ad matrimonium non pertinere. Lucius III. in cap. Ad abolendum, de haereticis, perpetui anathematis vinculo innodasse se dicit eos, qui de baptismo, vel de confessione peccatorum, vel de matrimonio, & aliis Ecclesiae Sacramentis, aliter sentire non metuunt, quam Ecclesia docet. Ubi matrimonium numerat cum Eucharistia, & aliis Ecclesiae Sacramentis, & signis efficacibus gratiae, a Christo institutis. Cyrillus Alexandrinus lib. 2. in Joan. cap. 22. assignans rationem, cur Christus ad nuptias Cana Galilaeae iverit, sic ait: Ut natiuitatis nostrae principium, quantum ad carnem attinet, sanctificaret, oportebat certe, qui totam naturam hominis ad melius restituebat, non solum natum jam hominibus benedicere, verum etiam nasciturum gratiam preparare, & aditum illorum ad hanc vitam, & auctoritate miraculi, & praesentia sua sanctum facere. Praeparavit autem Christus gratiam fidei nascituris, conferendo illam in ipso conjugio parentibus, ut eos pie & religiose educarent.

Demum, etsi Vazquez, Amicus, & alij ex Recentioribus, existiment, ex nullo Augustini testimonio, sufficienter colligi, matrimonium esse vere & proprie Sacramentum, id tamen S. Doctor non obscure significavit lib. 1. de nuptiis cap. 10. & lib. de bono conjugali cap. 24. ubi comparat matrimonium, cum Baptismo & Ordine, qui sunt vere & proprie Sacramenta. Non diffiteor tamen aliud testimonium, quod ex cap. 18. ejusdem libri afferri solet, ubi ait quod in nostrarum nuptiarum plus valet sanctitas Sacramenti, quam sacunditas uteri, parum urget, quia ibi Augustinus, per sanctitatem Sacramenti, nihil aliud intelligit, quam matrimonij indissolubilitatem, qua Christianorum matrimonium infidelium conjugii praestat, ut ipsemet aperte declarat cap. 24. ubi ait talem Sacramenti sanctitatem esse, uxorem a viro non discedere.

Ceterum, quod non solum Latina, sed etiam Graeca Ecclesiae traditione habeamus, matrimonium esse vere & proprie Sacramentum, constat ex censura confessionis Augustanae Luth-

ranorum, quam Hieremias, Patriarcha Constantinopolitanus, nomine suo, & reliquarum Graeciae praesulum, edidit anno 1576. in ea enim cap. 7. matrimonium, divinum esse Sacramentum affirmat, atque unum ex illis septem, quae Christus & Apostoli Ecclesiae tradiderunt. Ubi etiam citat ad idem probandum, celebre illud apostoli ad Ephes. 5. testimonium: Sacramentum hoc in agnum est, &c.

Non desunt etiam congruentiae, quae id suadeant: Cum enim in usu matrimonij inflammetur concupiscentia, & absorbeatur ratio, congruum fuit institui aliquod Sacramentum, quod concupiscentiam in illo actu temperaret. Item si ad gignendos filios spirituales, peculiarem gratiam Christus contulit Sacerdotibus novae legis, quam Deus non contulerat Sacerdotibus legis antiquae, cur per similem negabimus colatam conjugibus ad filios carnales gignendos, pieque educandos, & ad alia opera matrimonij & officia sustinenda & exercenda convenienter? Demum, cum Christus Matth. 19. abrogato repudio, matrimonium reddiderit indissolubile, & monogamum, ut ab initio erat, congruum fuit, ut ei gratiam adjungeret, ad superandas difficultates, quae ex omnimoda indissolubilitate, & perpetua monogamia nascerentur; alioquin si matrimonij Christianorum talis deesset gratia, longe intolerabilius esset matrimonij jugum in lege Evangelica, quam in lege Moisaica: antiquitus enim ad compescendos esrenatos uxoris mores, licitum erat, per libellum repudij illam dimittere, vel aliam simul cum illa ducere; nunc vero neutrum licet, cum Christus in lege Evangelica, libellum repudij, & polygamiam abrogaverit.

Porro gratiam illam Sacramentalem, quam Christus matrimonio in lege Evangelica adjunxit, ipsum ad esse supernaturale Sacramenti elevando, expressisse videtur Apost. 1. ad Timoth. 2. ubi de muliere loquens, ait: Salvabitur per filiorum generationem, si permanserit in fide, & dilectione, & sanctificatione, cum sobrietate, live temperantia conjugali. His enim verbis recenset Apostolus quatuor bona, quae in Christiano conjugio accipit mulier, & quibus conjuges Christiani, ut convenienti auxilio muniantur, contra quatuor mala, quae contractus matrimonialis secum advehit; videlicet fidem, contra adulterium; dilectionem, contra odium & rixas inter conjuges oriri solitas; sanctificationem, contra immunditiam & turpitudinem, ex membrorum rebellionem & ardorem concupiscentiae procedentem; sobrietatem, contra intemperantiam. In quibus donis permanentium ait, ut in ipsa matrimonij celebratione acceptis.

§. II.

Solvuntur objectiones.

Obijcies primo: Matrimonium inter primos parentes, aliosque sub lege veteri, & nunc etiam inter infideles, est verum matrimonium, & signum duplicis conjunctionis inter Christum & Ecclesiam, tum per naturam in incarnatione, tum per gratiam in sanctificatione; neque tamen inter illos est Sacramentum proprie dictum. Ergo nec inter Christianos. Unde D. Dionysius in libro de Ecclesiastica Hierarchia

rarehia differens de Ecclesiæ Sacramentis, nullam facit mentionem matrimonii. Et D. Hieronymus in libro adversus Jovinianum, matrimonium valde deprimit, quod tamen non ageret, si Sacramentum esse censeret.

13 Respondeo, concessio Antecedente, negando Consequentiam; matrimonium enim inter Christianos hoc habet privilegium supra matrimonium legis naturæ & Mosaicæ, ut non sit tantum contractus civilis, aut Sacramentum latè & improprie sumptum, sed etiam strictè & proprie, & quod ita representet conjunctionem inter Christum & Ecclesiam, ut simul ejus participationem per gratiam sanctificantem exhibeat. Unde Tridentinum supra relatam: Cum igitur matrimonium in lege Evangelica veteribus connubiis per Christum gratia præstet, meritò inter nova legis Sacramenta numerandum, SS. Patres, Concilia, & universalis Ecclesiæ traditio semper docuerunt. Idèò verò D. Dionysius in libro de Ecclesiastica Hierarchia, Ecclesiæ Sacramenta recensens, istius non meminit; quia cum differeret tantum de Ecclesiastica Hierarchia, ratio ejus instituti postulabat, ut de illis tantum Sacramentis ageret, quæ requirunt sacras actiones per Hierarchas seu Principes Ecclesiæ exercendas. D. autem Hieronymus, licet disputans contra Jovinianum, qui matrimonium virginitati æquabat, referat illius incommoda, reverenter tamen de ipso loquitur.

14 Objicies secundò: Unum Sacramentum non pugnat cum alio: Sed matrimonium pugnat cum Sacerdotio, cum Ecclesiæ Sacerdotes arceant à matrimonio: Ergo matrimonium non est Sacramentum.

Respondeo matrimonium non pugnare absolute cum Sacerdotio, cum in Ecclesiâ Græca conjugati in Presbyteros ordinentur, sed ratione statûs quem inducit, minus bene cum eo convenire. Unde in Ecclesiâ Latina Sacerdotes non arcentur à matrimonio, propter rationem Sacramenti, sed ob rationem statûs conjugalis, magnum impedimentum functionibus Sacerdotis afferentis; debent enim Sacerdotes toti vacare Deo: Qui autem cum uxore est (inquit Apostolus 1. ad Corinth. 7.) sollicitus est quæ sunt mundi, quomodo placeat uxori, & divisus est. Adde quod, copula conjugalis continet immunditiam quandam & indecentiam in Sacerdote, qui filium Virginis, & ipsum virginem, atque omnis puritatis fontem, quotidie debet manibus attingere. Unde Hieronymus lib. 1. contra Jovinianum num. 2. expendens verba illa Abimelec. Sacerdotis ad Davidem: Si mundi sunt pueri, maxime à mulieribus? ut scilicet permitterentur edere de panibus propositionis, subdit: Panes enim propositi, quasi corpus Christi, de uxorum cubilibus conjungentes, edere non poterant.

15 Objicies tertio: Copula carnalis est pars matrimonii, neque sine illa matrimonium subsistere potest: Sed copula carnalis gratiam conferre nequit, tum quia talis actus exercetur interdum cum peccato veniali, tum etiam, quia ut dicitur can. Connubia 32. quæst. 2. non datur præsentia sancti Spiritûs: qui officio generationis obsequitur: Ergo matrimonium non confert gratiam, subindeque non est verè & proprie Sacramentum novæ legis.

16 Respondeo negando Majorem, matrimonium enim perficitur essentialiter mutuo conjugum consensu, sufficienter expressio per verba de præ-

fenti, aut quodvis aliud signum, quare copula carnalis non est necessario pars matrimonii, aliquid ita requisitum ad illud, ut in principio verum matrimonium esse nequeat. Unde Ambrosius de inlt. virginis cap. 6. Defloratio in gratia non facit conjugium, sed actio conjugalis. Et Augustinus lib. 23. contra Faustum cap. 8. autem Beatam Virginem & S. Joseph verum fuisse conjugium, non concubitu, sed affectu conjugationis corporum, sed copulatione, quod est charitativum animorum Et lib. 2. de consensu Evangelistarum cap. 1. dicit, hoc exemplo magnificè innuatur, quibus conjugatis, etiam servata pari consensu caritativâ, posse permanere, vocarique conjugium, non mixto corporis sexu, sed custodito mentis officio. Gratia ergo conjugalis regulariter non datur in actu conjugali, sed in connubio quod actum conjugalem, ut causa suum effectum præcedit, Dixi, regulariter, quia nonnunquam copula carnalis potest esse pars Sacramenti, & signi exterioris locum subire; ut quando spontanea succedit copula, affectu materiali facta; tunc enim illa sufficientis signi locum habet, potestque matrimonium perficere, ubi nondum recepta est Tridentini constitutio de clandestinis matrimoniis. Unde in tali casu, per actum conjugalem datur gratia Sacramentalis, quod non minus absurdum aut paradoxum videri debet, nam si possint conjuges in actu conjugali ex opere operantis gratiam mereri (quando nonnulli adhibent omnia quæ ad merendum per selem actum necessaria sunt, ut docet S. Thomas hic quæst. 41. art. 4. & colligitur ex Augustino lib. 4. in Julianum cap. 3. in fine, ubi dicit, Beatus beatificum esse pudicitiam conjugalem, quando vir utitur conjugis carne, non ad libidinem implendam, sed ad sobolem ob Dei gloriam propagandam) cum non & virtute Sacramenti, ex opere operato gratiam in copula conjugali, quando per illam primò contrahitur & peritur matrimonium, consequi poterunt? Nec refert quod interdum ille actus exerceatur cum peccato veniali, quia potuit Christus actum peccaminosum assumere ut instrumentum suæ passionis ad gratiam Sacramenti conferendam, ut de facto assumit in Sacramento baptismi vel penitentiae, cum Sacerdos ex mala mentione infantem baptizat, vel penitentem absolvit. Non obest etiam quod dicitur can. Connubia, ex Origene desumpto, homil. 6. in Numeros, ibidem Origenes non asserit, sed cum dubitatione opinari se ait, Spiritum sanctum non adesse iud præsentiam in copula carnali, hoc est auxilio gratiæ specialis, quam dicit ad hoc opus non esse necessariam, cum ad illud solâ vis humana sufficiat.

Objicies quarto: Pro matrimonio datur peccunia: Sed hoc absque Simonis labe fieri non potest, si matrimonium esset verè & proprie Sacramentum, conferens gratiam: Ergo matrimonium non habet verè & proprie rationem Sacramenti.

Respondeo negando sequelam Minoris: Nam ut rectè ait S. Thomas 2. 2. quæst. 104. art. 2. matrimonium non solum est Sacramentum, sed etiam contractus civilis: licet autem non possit pro Sacramento, præcisè ut tali, pecunia accipi vel dari, bene tamen pro contractu civili, ad sustentanda onera matrimonii.

Objicies quintò: Si matrimonium in Sacramento, erit quid melius & excellentius virginitate, utpote quæ non est Sacramentum: Sed hoc repugnat. 1. ad Corinth. 7. Ergo &

Respondeo primo, negando sequelam Majoris, quod enim hoc vel illud sit Sacramentum, non ex rei nobilitate, sed ex divina institutione dependet: unde licet martyrium v.g. sit nobilius Pœnitentiâ, vel Exterminâ Uctione, non tamen est Sacramentum.

Respondeo secundo, distinguendo Majorem: matrimonium erit quid melius virginitate, in ratione Sacramenti, concedo Majorem: Status enim virginum ex genere suo perfectior est statu conjugatorum, quia est status perfectiorum, status verò conjugalis est contra est status imperfectiorum, quia continentur se esse infirmos, & non posse contineri; ob quam etiam rationem institui debuit Sacramentum potius pro istis quam pro illis; quandoquidem Sacramenta Christi, nihil aliud sunt, quam medicina infirmorum, & remedia contra vulnera peccati originalis.

Obijcies sexto: Concilium Florentinum etiam dicit reperiri in omnibus Sacramentis, videlicet id quod est Sacramentum tantum, quod est res tantum, & quod est simul res & Sacramentum: Sed hæc tria non reperiuntur in matrimonio: Ergo non est verè & propriè Sacramentum.

Respondeo, concessâ Majori, negando Minorem; nam in primis Sacramentum tantum in matrimonio, est expressio externa sensibilibus interni consensus; quia in quolibet Sacramento id est Sacramentum tantum, quod est ignum sensibile per se, & ratione cuius omnia alia sentiuntur: expressio autem sensibilibus consensus interioris est huiusmodi, per se siquidem sentitur, & ratione ejus habet conjunctio conjugum, & omnia alia quæ sunt in matrimonio, quod sunt sensibilia. Deinde in matrimonio res Sacramenti duplex est ex S. Thoma in 4. dist. 26. quæst. 2. art. 1. ad 1. una causata & significata, nempe gratia ipsa Sacramentalis; altera significata, sed non causata, videlicet unio Christi cum Ecclesia, quam matrimonium non causat, sed tantum significat. Deum maritalis conjunctio sive vinculum illud quod sequitur ex contractu, est in matrimonio res & Sacramentum simul; quia est simul signum & designatum, significatur enim per contractum, & simul ut per ipsum expressa, significat gratiam Sacramentalem quæ datur conjugibus, & unione Christi cum Ecclesia & sua humanitate.

Dices in casu quo infidelis conjugatus fiat fidelis & approbet suum matrimonium secundum leges Ecclesiæ, matrimonium illud incipit esse Sacramentum; & tamen conjunctio maritalis non est in eo res & Sacramentum simul, utpote quæ non causatur per ipsum Sacramentum, sed supponitur aut ipsam causata per contractum matrimoniale, in ipsa infidelitate initum.

Respondeo maritalem conjunctionem, etiam in casu allato, esse rem & Sacramentum simul. Ad probationem autem in contrarium dico, vinculum illud, ut est quidem aliquid naturale, sive ut est effectus causæ naturalis, nimirum contractus nondum elevati ad esse supernaturale Sacramenti, præcedere ipsum Sacramentum; non verò, ut est aliquid supernaturale, sive ut est effectus contractus elevati a Deo ad rationem Sacramenti, secundum quam rationem præcise habet quod sit res & Sacramentum simul.

Ex dictis colligitur, matrimonium, nec in statu innocentie, nec in lege naturæ, vel scriptæ, fuisse verè & propriè Sacramentum, sed id duntaxat habere in lege Evangelica. Pater hoc co-

Tem. V.

rollarium ex Florentino & Tridentino supra citatis, in quibus definitur, matrimonium esse à Christo in lege Evangelica cum reliquis Sacramentis institutum, & veteribus connubiis gratiâ præstare. Verum quandocumque hujus Sacramenti institutio à Christo facta fuerit, omnino incertum est, & circa hoc varia sunt Authorum placita. Quidam dicunt matrimonium elevatum fuisse ad rationem Sacramenti in primo Incarnationis momento: Tunc enim (inquit Gregorius homil. 36. in Evang.) Deus Pater, Deo Filio suo nuptias fecit, quando hunc in utero Virginis humane naturæ conjunxit; quando Deum ante sæcula fieri voluit hominem in fine sæculorum. Alij, cum sua præsentia, & primò quod in mundo edidit miraculo, nuptias in Cana Galilææ honestavit: tunc enim (inquiunt) Christus convertendo aquam in vinum, designavit matrimonium, quod hæc tunc velut aqua, in officium tantum naturæ deservierat, deinceps in Sacramentum collatum gratiâ, per vinum significata, evehendum. Alij, cum lege repudiij abrogatâ, ad primam ejus indissolubilitatem & unitatem, matrimonium revocavit, Matth. 19. Congruum enim fuit, inquiunt, ut ex tunc gratia ei adjungeretur, ad superandas difficultates, quæ ex omnimoda indissolubilitate, & perpetua monogamia nascerentur. Alij demum, post resurrectionem, intra quadraginta illos dies, quibus frequenter Discipulos suos alloquebatur de regno Dei, hoc est de statu militantis Ecclesiæ, quæ ex Gregorio homil. 12. in Evang. regnum Dei nuncupatur, instruendo illos de omnibus & singulis Sacramentis conficiendis & ministrandis.

ARTICULUS II.

An matrimonium inter absentes per procuratorem vel per litteras contractum, sit Sacramentum?

S. I.

Quibusdam præmissis referuntur sententia.

Conveniunt ferè omnes Theologi, paucis exceptis, quos refert Petrus de Ledesma de matrimonio quæst. 42. art. 1. Difficile est matrimonium inter absentes per procuratores contractum, valere in ratione contractus naturalis & civilis, quia cum procuratores sint loco principalium, cum plena potestate contrahendi, quod ipsi faciunt, facere censentur principales contrahentes: unde sicut ex mutuo consensu utriusque conjugis resultat perfectus matrimonij contractus, ita & ex mutuo consensu utriusque procuratoris. Quare in cap. finali. de procuratoribus in 6. & lege sufficit. ac lege finali. ff. de sponsalibus, definitur inter absentes a quæ ac inter presentes, matrimonium contrahi posse. Neque hoc jus est correctum per decretum Tridentini, clandestina matrimonia irritantis: tale enim decretum irritat solum matrimonia, quæ sine testibus & Parocho contrahuntur: matrimonium verò inter absentes per procuratorem initum, contrahitur coram Parocho & testibus, va supponimus: Igitur vitalis decreti non irritatur, sed valet in ratione contractus naturalis & civilis, sicut alij humani contractus, qui fieri possunt inter absentes, per procuratores, qui facere censentur id quod principales contrahentes. Ut ramen

XXx

matri-